

Daniel Nettelblatt

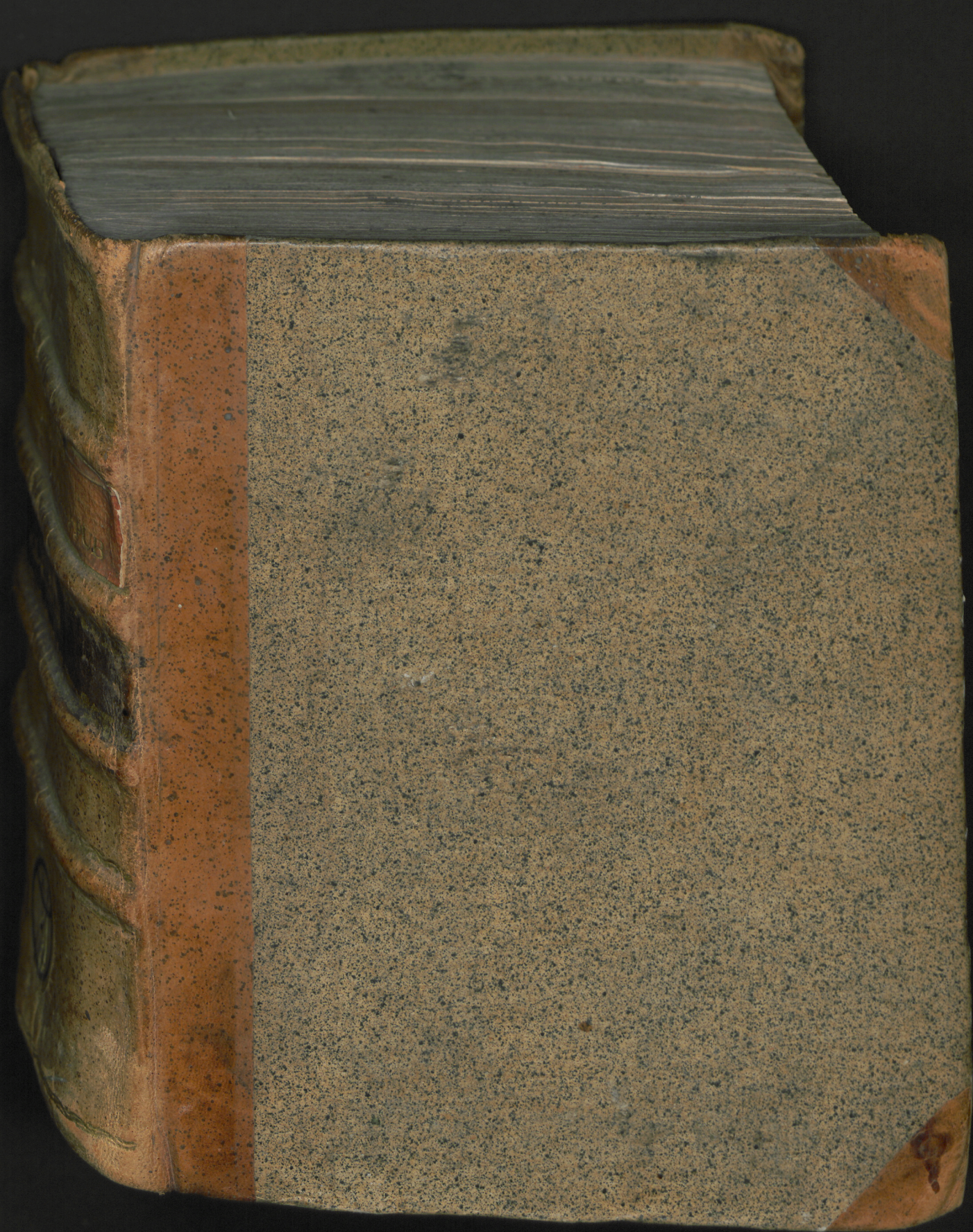
D. Dan. Nettelblatt Pot. Bor. Regi A Consil. Avl. Et Prof. Ivr. Ord. In Regia Fridericiana Praecognita Ivrisprvdentiae Positivae Generalia

Halae Magdeburgicae: In Officina Libraria Rengeriana, MDCCLIX.

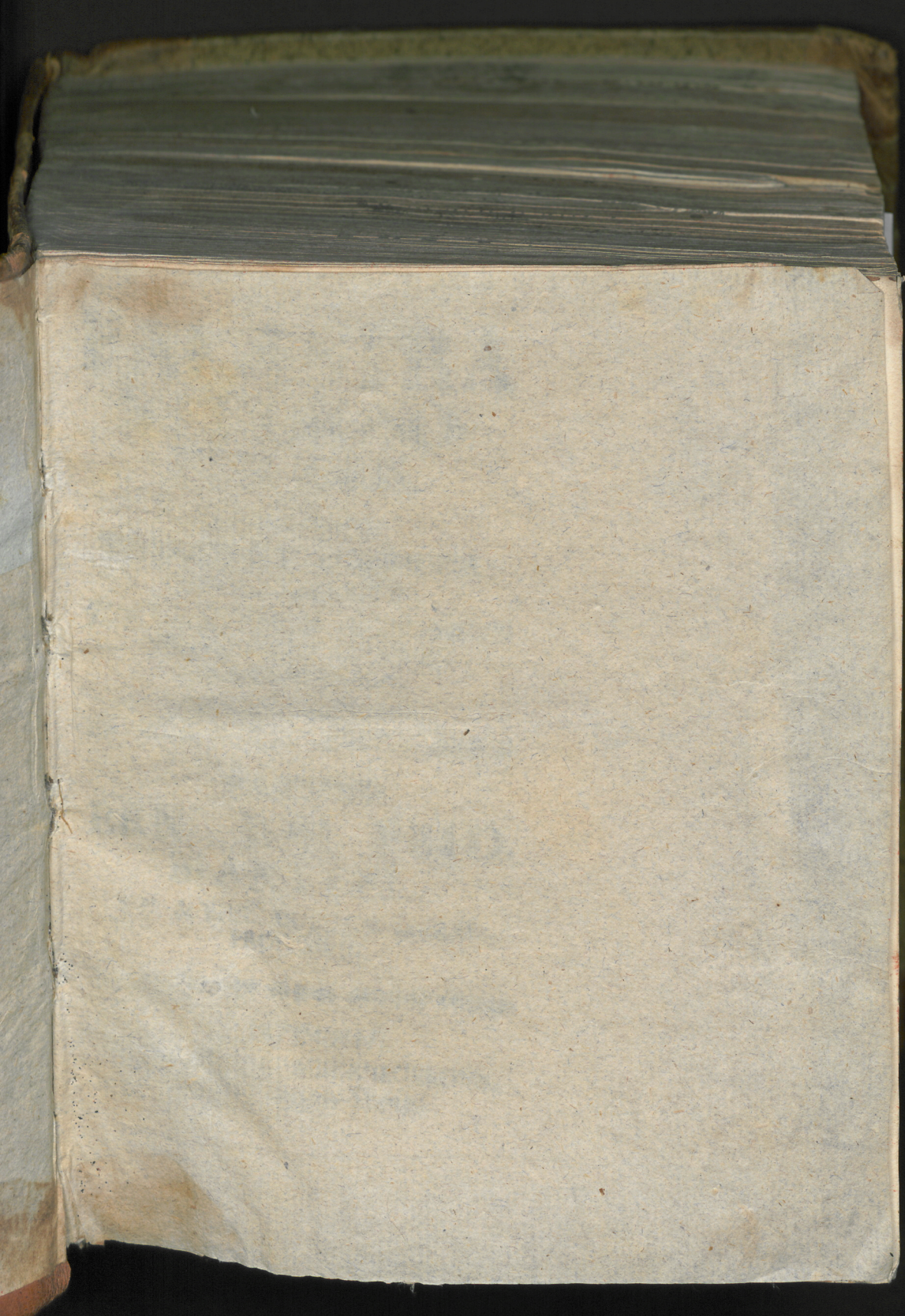
<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1782407855>

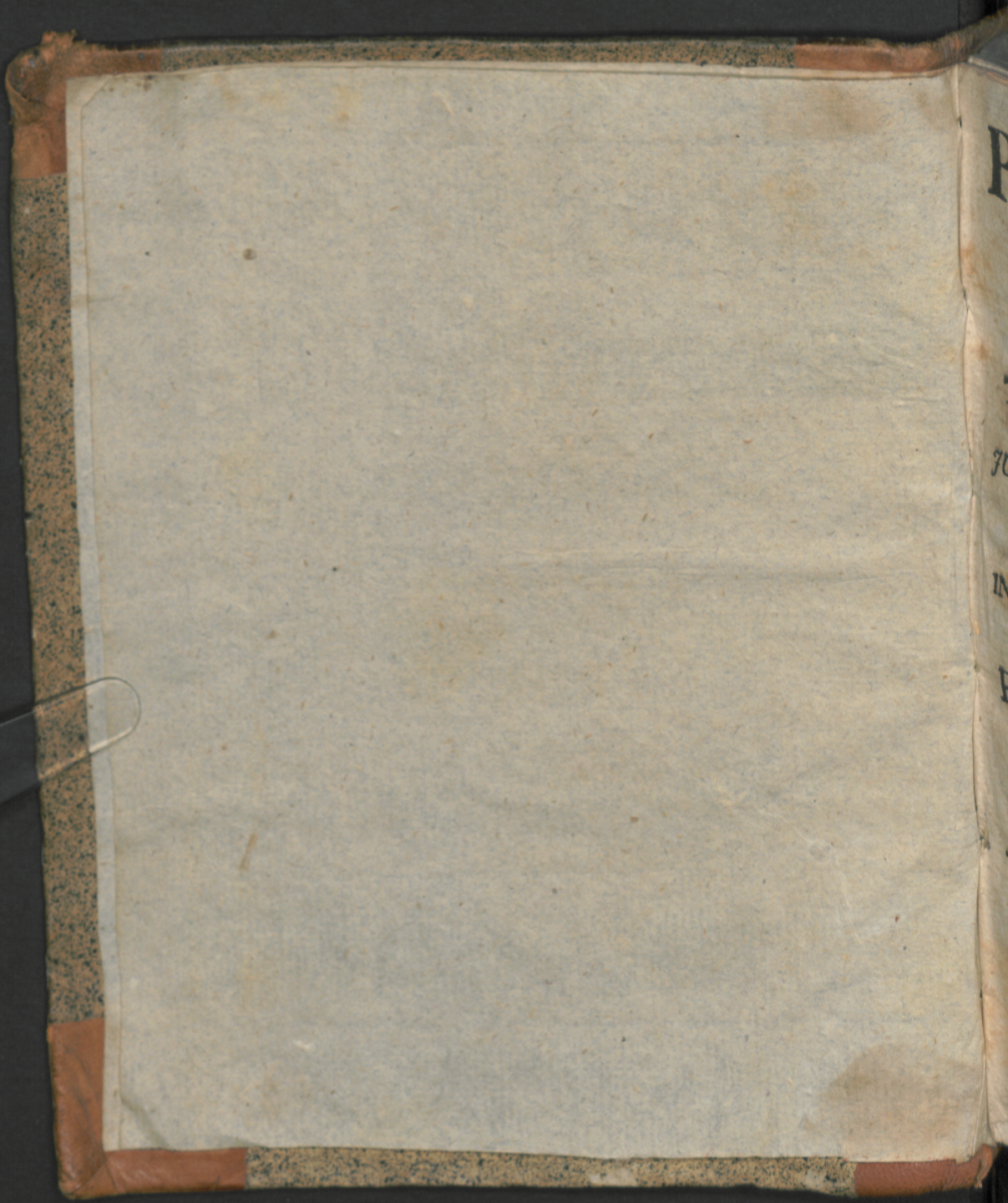
Druck Freier Zugang

K.K. 2 (166.)

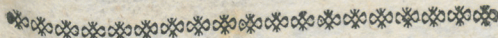
I
70
IN
E

18

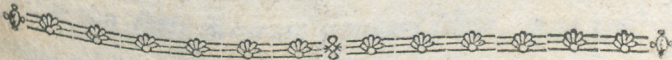
D. DAN. NETTELBLADT

POT. BOR. REGI A CONSIL. AVL. ET PROF.
IVR. ORD. IN REGIA. FRIDERI-
CIANA

PRAECOGNITA
IVRISPRVDENTIAE
POSITIVAE
GENERALIA.

HALAE MAGDEBURGICAE

IN OFFICINA LIBRARIA RENGERIANA.
M DCC LIX.

D. DAN. NETTELEBADI
TOT. BOE. REGI. A. CONSIL. AVE. ET. FRON.
1707. OEB. IN. REGIA. FERRENS.
CLAVA
PRAECOGNITA
IVRISPRVDENTIAE
POSITIVAE
GENERA LIA

HALAE MAGNIBVS
IN OFFICINA LITHOGRAPHICA

LECTORI BENEVOLO
S.

*Non me fugit exstare insignem scri-
ptorum, quae praecognoscenda
quoad iuris studium tractant, co-
piam, quorum nonnulla in ipso hoc libello laudavi.
Haec itaque debuissent et potuissent reprimere meum
conatum, simile quid tentandi, nisi, si quid video,
in iis partim negligantur quae negligenda non sunt,
partim ea continerent talia, quae ad praecognita
iurisprudentiae positivae referri nequeunt. Prae-
sertim non satis accurate separari solent, quae per-
tinent ad specialia huius vel illius partis iurispruden-*

PRAEFATIO.

tae positivae praecognita, ab iis, quae in generalibus eius praecognitis tradenda sunt. Quae quum ita sint, periculum feci ubique generalia a specialibus separandi; doctrinas quae ad praecognita referri nequeunt, ab iis, quae eo referri possunt, sollicitè distinguendi, et quae huc pertinent ita tradendi, ut haec praecognita, quae, in respectu ad generalia eruditionis universae praecognita, specialia praecognita sunt, ubique praecognitis generalibus, a me ante quadriennium editis, respondeant. Inde enatus est hic libellus, qui nec plures, nec pauciores continet doctrinas, quam eas, quas sub praecognitorum iurisprudentiae positivae generalium genuina notione comprehendere licet. An crambem bis coctam apposuerim et inutilia tractaverim, an vero obviant hinc inde ab aliis nondum dicta, et iis, qui felices in studio iuris facere volunt progressus, utilia, sit penes

TE L. B. iudicium. Dabam Halae in ipsis nun-

dinis vernalibus Lipsiensibus

M DCC LIX.

PRAE-

PRAECOGNITA
IVRISPRVDENTIAE POSITIVAE
GENERALIA.

Ioan. KLEINSCHMIDT *praecognitorum iurisprudentiae tractatus sex.* Herb. 1652. 8vo.

Vlrici MARBACH *introitus ad iurisprudentiam apertus.* Ienae 1717. 8vo.

Io. Ad. L. B. ab ICKSTATT *meditationes praeliminares de studio iuris ordine atque methodo scientifica instituendo.* Wirc. 1731. 4. et in Opp. T. I. num. 1.

Ioan. Christ. BVCKY *Prolegomena iurisprudentiae civilis privatae.* Lips. 1731. 8vo.

Io. Iacob MOSERS *Anleitung zu dem studio iuris junger Standes- und anderer Personen.* Franckf. und Leipz. 1736. Ien. 1743. 8vo.

Phil. BECKERS *Vorbereitung zur Rechtsgelahrtheit.* Rint. 1745. 8vo.

Henr. Christ. Baronis de SENCKENBERG *methodus iurisprudentiae ex propriis et peregrinis iuribus ger-*

maniae receptae aliquibus monimentis anecdotis illustrata. Franc. 1756. 4.

Io. Steph. PÜTTERS *Entwurf einer iuristischen Encyclopedie. Gött. 1757. 8vo.*

§. I.

Si in qua alia disciplina opus est ea, quae ad introductionem in eam pertinent, praemitti ipsi eius tractationi: quoad iurisprudentiam positivam hoc fieri eo magis necesse est, quo plura sunt, quae nec alia occasione, nec in ipsis eius partibus, commode tradi possunt, ignorare tamen nequit, qui iuris studium illotis, vt aiunt, manibus adgredi non vult. Haec sunt, si quid video: 1) *praecognita iurisprudentiae positivae generalia*; 2) *historia litteraria iuridica*; 3) *historia iuris* et 4) *iurisprudentia positiva generalis*, eaque ideo sub *introductionis in iurisprudentiam positivam* nomine comprehendo.

§. 2.

Harum perfectae introductionis in iurisprudentiam positivam partium, primam partem, nimirum *praecognita iurisprudentiae positivae generalia*, reliquis omnino praemittendam, hic tradere decrevi. Opponuntur vero praecognita iurisprudentiae positivae generalia, praecognitis singularum partium iuris-

iurisprudentiae positivae specialibus, quum, licet praecognita iurisprudentiae positivae, tanquam partis eruditionis vniversae praecognita, sint praecognita specilia in respectu ad praecognita vniversae eruditionis generalia (§. 2. *Praec. nostr. erudit. gener.*), nihil obstat tamen, quo minus praecognita iurisprudentiae positivae in *generalia* et *specialia* iterum dividi possint. Sistent enim *praecognita iurisprudentiae positivae*, eas ad iurisprudentiam positivam pertinentes veritates, quae cognitae esse debent, antequam iurisprudentiae positivae partes addisci possunt, et, prout hae veritates, vel tales sunt quoad omnes iurisprudentiae positivae partes, vel non nisi quoad hanc vel illam eius partem, in *generalia* et *specialia* abeunt. *Specialia* praecognita differunt iterum pro partium iurisprudentiae diversitate, suntque e. g. *praecognita iuris publici, iuris ecclesiastici &c.*

§. 3.

Praecognita iurisprudentiae positivae generalia, quum specialium praecognitorum respectu praecognitorum totius eruditionis species sint, reduci possunt ad haec summa capita: de 1) *natura et indole iurisprudentiae positivae*; 2) *partibus eius*; 3) *methodo docendi et discendi eam* (§. 5. *Praec. erud. gener.*). Sigillatim itaque nunc de singulis his capitibus agendum.

SECTIO I.

DE IVRISPRVDENTIAE POSITI-
VAE NATVRA ET INDOLE.

§. 4.

Vt constet de iurisprudentiae positivae natura et indole 1) praemissis quibusdam scitu necessariis de *veritatibus quae eam constituunt*, 2) *ipsa iurisprudentiae positivae genuina notio* evolventa, et 3) de *Iurisconsultis* quaedam addenda sunt.

TIT. I.

DE VERITATIBVS IVRISPRVDEN-
TIAM POSITIVAM CONSTITVENTI-
BVS SEV IVRIDICIS VERITA-
TIBVS.

§. 5.

Veritates iuridicae sunt logicae veritates de iuribus et obligationibus per voluntatem entis rationalis constitutis, indeque *ad classem universalium et positivarum veritatum referri debent* (§. 10 et 12. Prae-erud. gener.).

§. 6.

Veritates iuridicae non solum generales veritatum logicarum divisiones in *pragmaticas* et non *pragmaticas*

pragmaticas (§. 15. l. c.); *in formam artis redactas* et *nondum redactas* (§. 17. l. c.), admittunt: sed et *speciatim*, vel *mere positivae*, vel *simul naturales* si- que *mixtae* sunt; prout iura et obligationes quas concernunt, vel tantum in voluntate entis ratio- nalis, et non simul in rerum natura et essentia, ra- tionem sufficientem habent, vel in utroque simul.

§. 7.

Veritates iuridicae, prout in genere verita- tes, rationibus suis non destituuntur, quae nonfo- lum, prout in genere veritatum positivarum rationes, 1) vel *necessariae*, vel *arbitrariae* (§. 13 et 14 Praec. erud. gener.); sed et *speciatim* 2) vel *legales*, vel *non*, sunt, prout vel in legibus ipsis expressae sunt, vel non. Interim tamen rationes veritatum iuridicarum non semper patent, quorsum tendit dictum IULIANI in l. 20 ff. de LL: *non omnium quae a maioribus con- stituta sunt ratio reddi potest.*

Io. Iac. HELFFERICH *de vero l. 20. ff. de LL. non omnium quae a maioribus constituta sunt ratio reddi potest, sensu.* Tub. 1746.

§. 8.

Quod attinet iuridicarum veritatum cognitio- nis fontes, media et species: *fontes earum unicus est voluntas entis rationalis, sive legislatoris in republica, sive aequalium inter se, ex revelatione eam continente*

haurienda; media eas cognoscendi sunt sanae rationis et organorum sensoriorum usus, quatenus ita adhibentur, ut voluntas constituentis patefiat; cognitio earum est vel historica, vel philosophica, prout vel eas nude cognitae habemus, vel una cum earum rationibus. Per §. 23 seqq. praec. erud. gener.

TIT. II.

DE GENUINA IURISPRUDENTIAE
POSITIVAE NOTIONE.

§. 9.

Vt haec doctrina de genuina iurisprudentiae positivae notione distincte tradi possit, distinguendum est inter *iurisprudentiae conceptum quem sibi formarunt veteres ICti romani, et genuinam eius, ex mente nostratium, notionem.*

§. 10.

Veteres ICtos romanos inter et philosophos tanta erat aemulatio, ut illi sibi tribuerent omnia, quibus hi sibi placebant. Hinc philosophiae definitionem, quod sit *rerum divinarum et humanarum notitia*, quam veteres Philosophi amabant, ICti iurisprudentiam definituri suam faciebant, indeque orta est iurisprudentiae definitio in *l. 10 §. 2. ff. de I. et I. obvia*, et *§. 1. I. de I. et I. repetita*, quod sit *rerum divinarum et humanarum notitia, iusti atque iniusti scientia*. ICti romani itaque, iurisprudentiam natura-

turalem et positivam a se invicem non separantes, talem iurisprudentiae conceptum sibi formabant qui generalis est, et eam philosophiam, secundum veterum conceptum, iurisprudentiam dicebant, quae a reliqua philosophia in eo se distinguit, quod sit iusti et iniusti scientia, hancque veram, reliquam simulatam, philosophiam esse, gloriabantur. Nec dici potest hunc conceptum pro statu eruditionis, qui tunc temporis apud Romanos erat, esse absurdum.

Dominici Bricheri COLVMBI *Diff. de iustitia et iure seu scrutinium Vlpiani Icti non vapulantis in definitionibus iustitiae et iurisprudentiae.* Lips. 1739.

Io. HUNOLD Pr. *de definitione Vlpianea iurisprudentiae in l. 10 §. 2 de I. et I. et §. 2 l. eod. obvia.* Col. Brand. 1688.

Io. Gottl. HEINECCI Præf. *de iurisprudentia divinarum humanarumque rerum notitia*, præmissa fasciculo scriptorum de iure nautico et maritimo. Halae. 1740.

§. II.

Ast nos, qui diversas eruditionis partes a invicem accurate discernimus pro seculi in quo vivimus felicitate, praesertim philosophiam et iurisprudentiam tanquam plane diversas eruditionis partes a se invicem distinguimus, nec philosophis invidemus suam felicitatem: longe aliter rationes nostras subducere debemus in eruenda genuina iu-

ris-

risprudentiae tam in genere, quam in specie positivae, notione. Sumitur vero iurisprudentia vel *obiective* seu *systematice*, vel *subiective* seu *habitualmente*, in eo sensu, quo eruditio in genere hunc duplicem admittit significatum (§. 31 *Praec. erud. univ.*) In utroque significato itaque definienda *iurisprudentia in genere*, quae in *priori significato* est pars eruditionis dogmaticae, quae continet veritates de iuribus et obligationibus: in *posteriori* vero veritatum de iuribus et obligationibus in formam artis redactarum notitia, seu, quod idem est, scientia iurium et obligationum.

§. 12.

In hoc generali sensu iurisprudentia tam naturalem quam positivam iurisprudentiam sub se comprehendit. Mitto naturalem, alibi (§. 5 P. I. *Syst. iur. nat.*) definitam, et hic tantum de positiva loquor. Haec itaque *systematice* seu *obiective* sumpta restringitur ad veritates de iuribus et obligationibus per voluntatem entis rationalis constitutis, sicque positivae (§. 12 *Praec. erud. gen.*), huius generis veritates, estque pars eruditionis positivae, quae continet veritates de iuribus et obligationibus. Quum vero non nisi veritates in formam artis redactae ad eruditionem referri possint (§. 33 *Praec. erud. gener.*), et, quoad veritates positivae de iuribus et obligationibus, in hanc formam non nisi veritates de iuribus et obligationibus per legislatorem

rum voluntatem quoad subditos inter se, et per voluntatem aequalium quoad eos inter se, nimirum per 1) observantiam et pacta gentium inter gentes, et 2) per leges fundamentales positivas inter subditos et superiorem (§. 178 P. III Syst. iur. nat.) constitutis, redactae sint: *hae sunt, quas ambitu suo continet iurisprudentia positiva, veritates.* Quodsi vero *subiective* seu *habitualiter* fumitur iurisprudentia positiva, ea est veritatum positivarum de iuribus et obligationibus in formam artis redactarum notitia, seu scientia iurium et obligationum positivarum.

§. 13.

Iurisprudentia positiva referri debet ad eas disciplinas quae practicae, in oppositione ad theoreticas, appellari solent, sicque ars dici potest in eo sensu, in quo omnes partes practicae eruditionis artes dici solent, et controversia, an sit ars vel scientia, quae redit ad logicam, ita componi, quod in dicto sensu omnino ars sit, at in nullo alio. Illustrationis gratia vid. §. 35 seqq. praec. erud. gener. Quod vero sit practica disciplina inde patet, quoniam per veritates quas iurisprudentia continet aliquid produci potest, nimirum constare in casu dato de iuribus et obligationibus cuiusque.

§. 14.

Hinc patet 1) quo sensu accipiendum si veteres dixerunt: *ius est ars aequi et boni*, secundum VI-

PIANVM l. i pr. ff. de I. et I. ibi: *nam ut eleganter Celsus definit, ius est ars aequi et boni; et cur 2) nostrates iurisprudentiam vulgo definere soleant per habitum practicum leges interpretandi et ad casus obvenientes applicandi.*

§. 15.

Licet vero iurisprudentia sit disciplina practica, non tamen ipsa praxis iuridica est. Contradistinguitur potius praxis iuridica theoriae iurisprudentiae, ita, vt *theoria iurisprudentiae* denotet veritates iuridicas in formam artis redactas in se consideratas: *praxis iuridica* vero sit applicatio harum veritatum ad casus obvenientes, sicque *per praxin producat*, quod *per iurisprudentiam, tanquam practicam disciplinam, produci potest.* Ast et in alio sensu theoriae iurisprudentiae opponi solet praxis, in quo *theoria iuris* dicitur doctrina, per quam veritates iuridicae ex fontibus suis distincte proponuntur: *praxis iuris* vero complexus veritatum iuridicarum, quarum applicatio in foro fit. Vnde patet *non quidem in priori significato, in posteriori significato vero omnino, dari theoriae et praxeos conflictum, id est, saepe quae docentur in cathedra, vel in scriptis proponuntur, licet vera sint, non applicantur in foro, sicque multa, vt aiunt, theoretice quidem vera sunt, ast non practice, seu in praxi contrarium observatur.*

Io. Tob. CARRACH *de conflictu theoriae et praxeor iuris.* Halae 1736.

Christ. Io. CONR. ENGELBRECHT *examen distinctio- nis vulgaris inter theoriam seu punctum iuris et ho- diernam praxin.* Helmst. 1717.

Mart. Gottl. PAULI *de theoriae et praxis iuridicae di- scordia.* Lipsf. 1747.

§. 16.

Iurisprudentia positiva praesupponit homines in republica viventes et leges iam latas, circa quas, non vero leges ferendas, versatur. Prius facile inde de- duci potest, quod veritates iurisprudentiam positi- vam constituentes (§. 12) concipi nequeant nisi homines in republica viventes praesupponantur. Posterius ipsa definitionis verba probant.

§. 17.

Hinc facile patet quid sentiendum sit de divi- sione iurisprudentiae in *legislatoriam, iudiciariam, et consultatoriam*, quarum istam versari circa leges fe- rendas, illam et hanc circa leges latas, vel quid iustum sit definiendo, vel quid prudentia suadeat suggerendo, aiunt. *Sive vero adsumas iurispruden- tiaem notionem §. 12, sive §. 14 obviam, nunquam ex ea deduci potest haec divisio, sed potius ei contraria est,* quum iurisprudentia praesupponat leges iam latas, et ex iis deducat veritates de iuribus et obligacioni- bus in iis contentas. (§. praec.)

§. 18.

Et hoc addendum differre iurisprudentiam a complexu legum seu corpore iuris, quum in eo iurisprudentia quidem materialiter, non vero formaliter, contineatur; sicque ex complexu legum iurisprudentia oriatur, si veritates in iis contentae in formam artis rediguntur. (§. 12)

§. 19.

Quae de fine iurisprudentiae vulgo occasione Tit. I. et D. de Iust. et Iure tradi solent, ad inutiles doctrinas merito referri debent. Sufficit scire 1) verum iurisprudentiae positivae finem esse, ut in quolibet casu dato definiri possit quid iustum sit ex voluntate, vel legislatoris, vel alius qui per validam dispositionem constituit iura et obligationes, veluti testatoris, paciscentium: 2) veteres Ictos Romanos vero, ex aemulatione cum philosophis, finem artis suae in iustitia, quam VLPIANVS in l. 10 ff. de I. et I. definit, quod sit constans et perpetua voluntas ius suum cuique tribuendi, quaeque definitio §. 1 I. eod. repetita est, collocasse, et prima philosophiae practicae fulcimenta: honeste vive, neminem laede, suum cuique tribue, tanquam prima iuris praecepta inculcasse. Hinc VLPIANVS l. 1 ff. de I. et I. ait: Iuri operam daturus prius nosse oportet unde nomen iuris descendat. Est autem a iustitia appellatum: nam ut eleganter Celsus definit ius est ars boni et aequi §. 1. Cuius

Cuius merito quis nos sacerdotes appellet. *Iustitiam*
namque colimus: et boni et aequi notitiam profitemur;
aequum ab iniquo separantes: licitum ab illicito discer-
nentes; bonos non solum metu poenarum, verum etiam
praemiorum quoque exhortatione efficere cupientes: ve-
ram nisi fallor philosophiam, non simulatam affectantes.

Georg. Christ. GEBAYER *de iustitia et iure*. Goett.
1738.

Franc. Car. CONRADI *de iustitia interna a sine iuris-
prudentiae non separanda*. Helmst. 1744.

T I T. III.

DE IVRISCONSULTIS EORVMQVE
SPECIEBVS.

Io. Guil. ENGELBRECHT Or. *de vasto iurispruden-
tiae ambitu et nomine ICTi*. Helmst. 1711.

Henr. Adolph. Com. de GYLLENBORG *de ICTo*. Lund.
Goth. 1732.

Iul. Car. WIESENHAVER *de ICTo*. Hild. 1743.

§. 20.

Quum iurisprudencia positiva sit eruditionis pars,
qui eam callent in eruditorum numero sunt, et vulgo
generali nomine *Iurisconsulti*, *Iurisperiti*, seu *Iu-
risprudentes* dicuntur; licet, si barbare loqui lice-
ret, praestaret eos *Iuristas* appellari, et sint qui in-
ter iurisperitos et iurisprudentes distinguunt.

B

§. 21.

§. 21.

Quum iurisprudentia positiva contineat veritates iuridicas, quarum fons est voluntas eius per quem constituuntur, media cognoscendi vero sunt usus sanae rationis et organorum sensoriorum, quatenus ita adhibentur ut haec voluntas patefiat (§. 8), quorum facit interpretatio legum, patet, veri nominis ICTum habitu practico leges interpretandi pollere debere. Sed et habitu leges ad facta applicandi pollere debet ideo, quoniam iurisprudentiae finis est, ut, quid in quolibet dato casu iustum sit, definiri possit (§. 19). *Perfecti ICTi virtutes itaque sunt habitus practicus leges. 1) interpretandi et 2) eas ad facta applicandi.*

§. 22.

Pseudo-ICTi sunt qui utroque illo habitu practico, qui ad perfectum ICTum requiritur (§. praec.), non pollent. Ut itaque *Pseudo-ICTi sint leguleii*, qui verbis legum, non attenta mente legislatoris, pertinaciter inhaerent, et *rabulae*, qui leges, quarum superficialiam tantum habet cognitionem, applicare tamen conantur.

Ernst. Frid. MANTZEL Pr. de *Pseudo-ICTis*, von iuristischen Boenbasen. Rost. 1728.

§. 23.

Quod attinet ICTorum species, dantur species quaedam quas a se invicem distingui non nisi in bio-

biographia iuridica vsum praestat, quae itaque in hac parte historiae litterariae iuridicae evolvendae sunt. Quoad reliquas species quae huc referri possunt, non solum generales eruditorum divisiones in *empiricos* et *rationales* (§. 4, et 45 Praec. erud. gener.); *theoreticos* et *practicos*, qui vel *docent*, vel *iudicant*, vel *patrocinantur* (§. 46 et 47 l. c.); *sectatores* et *eclecticis* (§. 48 seqq. l. c.); *primi ordinis* seu *inventores* et *secundi ordinis* (§. 53. 54 l. c.), et quoad ICTos locum habent: sed et tales dantur, quae ICTis propriae sunt.

Io. Vlr. L. B. de CRAMER Or. de ICTo inventore. Marb. 1733. et Opusc. T. III. num 13.

Io. Iac. MOSERS Praef. von brauchbaren Rechtsgelahrten, quae EIVS Lexico ICTorum praemissa.

§. 24.

Huc pertinet non solum 1) ICTorum divisio quae inde oritur, quod vel in hac, vel in illa parte iuris prudentiae excellat hic, vel ille; vnde dicuntur alii *Civilistae*, alii *Canonistae*, alii *Feudistae*, alii *Criminalistae* &c.: sed et 2) non tam Civilistarum subdivisio, quam potius generalis divisio ICTorum est, quod alii sint *Humanistae* seu *ICTi elegantiores*, alii *Realistae*, prout in cultura iurisprudentiae subsidiis historicis et philologicis, seu, ut aiunt, litteris humanioribus, vtuntur, vel non. Licet saepe ob abusum subsidiorum historicorum et philologico-

rum elegantiores ICTi, elegantiae nimium intenti, degenerent in ICTos non pragmaticos.

§. 25.

Non quilibet qui legum cognitione instructus est, ICTus est, sed distinguendum inter cognitionem legum vulgarem et eruditam. Vulgarem legum cognitionem quilibet subditus habere debet, quanta ad obsequium praestandum necessaria, erudita vero ICTis propria est (§. 20). Quum vero haec suos habeat gradus, et cognitio erudita, quae philosophica est, praestet ea quae vulgaris est: ICTus qui habet cognitionem philosophicam veritatum iuridicarum, sicque rationalis ICTus est (§. 23), praesferendus ei qui non nisi historicam veritatum iuridicarum cognitionem habet, sicque ICTus empiricus est (§. cit.). Inter ICTos rationales vero is, qui novas veritates iuridicas inveniendi habitu praeditus est, sicque ICTus primi ordinis est, antecellit eum qui hoc habitu non instructus est, sicque non nisi secundi ordinis ICTus est (§. cit.).

Io. Frid. FREIESLEBEN *de indole, mediis et usu cognitionis iurisprudentiae civilis vulgaris atque eruditaе.* Lips. 1721.

§. 26.

Philosophari in iure dicitur, qui inquit in rationes veritatum iuridicarum. Ut itaque 1) qui philosophatur in iure neutiquam ex sanae rationis principis deducat veritates iuridicas, sed potius nihilominus
ex

ex suis fontibus (§. 8) eas deducere debeat, et eos, qui non ex suis fontibus, sed ex sana ratione, deducunt veritates iuridicas, philosophia in iurisprudentia positiva abuti potius dicendum sit, quam quod eos philosophari in iure dici possit; 2) Quilibet *ICTus* philosophari debeat in iure, nisi velit infimae *ICTorum* classi adscribi (§. praec.).

SECTIO II.

DE PARTIBVS IURISPRVDENTIAE POSITIVAE.

§. 27.

Variae dantur disciplinae iuridicae seu partes iurisprudentiae positivae, licet in eo non omnino inter se convenient Iurisconsulti, quomodo eae sint constituendae. Romanis ius erat vel *publicum*, vel *privatum*. Hinc *VLPIANVS* l. I §. 2 ff. de I. et I. ait: huius studii duae sunt positiones: *publicum* et *privatum*. *Publicum* ius est, quod ad statum rei Romanae spectat. *Privatum* quod ad singulorum utilitatem: sunt enim quaedam publice utilia, quaedam privatim, quod iisdem verbis repetit *IMPERATOR* §. 4. I. eod. Sed quid haec ad nos, qui non Iure Romano solum, sed et aliis iuribus utimur.

§. 28.

Ut itaque ab ovo, ut aiunt, rem omnem repetamus, primo solliciti esse debemus, de partibus

iurisprudentiae positivae in genere, tumque secundo in specie de partibus iurisprudentiae positivae Germanorum agendum.

T I T. I.

DE PARTIBVS IURISPRUDENTIAE
POSITIVAE IN GENERE.

§. 29.

Si iurisprudentiam positivam in genere, abstrahendo nimirum ab hac vel illa republica, consideramus, ea ex triplici fundamento in partes dividi potest. Aliae nimirum oriuntur partes si pro *fontium*, ex quibus veritates iuridicae hauriendae, diversitate; aliae si pro *obiecti*, circa quod versantur, diversitate; aliae si pro *loci*, ubi valent, diversitate, constituuntur.

§. 30.

Pro fontium, ex quibus veritates iuridicae hauriendae, diversitate, iurisprudentia vel *divina*, vel *humana* est, haecque vel *romana*, vel *germanica*, vel *gallica*, vel *danica* etc. prout vel Dei, vel hominis voluntas pro fonte assumitur, et hominis voluntas vel est eius qui Romanos, vel eius qui Germanos etc. legibus suis obligare potest.

§. 31.

Pro obiecti diversitate partes iurisprudentiae positivae conveniunt cum partibus iurisprudentiae

na-

naturalis civilis §. 16 seqq. P. I. *Syst. iurisp. nat.* explicatis. Hinc secundum hoc dividendi fundamentum iurisprudentia positiva abit in *theoreticam* et *practicam*, illaque vel *privata*, vel *publica*, vel *gentium* est, quarum partium quaelibet vel *secularis*, vel *ecclesiastica*, et prior vel *allogdialis*, vel *feudalis* est. Practica iurisprudentia vero vel *extraiudicialis*, vel *iudicialis* est.

§. 32.

Licet vero et notae sint partes iurisprudentiae positivae, quae sub iurisprudentiae *criminalis*, *cambialis*, *militaris*, *metallicae* etc. nomine veniunt, eaeque itidem ex diversitate obiecti, circa quod versantur veritates iuridicae, oriuntur: tamen, ne entia praeter necessitatem multiplicentur, *consultius est doctrinas, quae in his partibus explicari solent, a reliquis non separari, sed potius quamlibet earum suo loco in partibus iurisprudentiae §. praec. recensitis tradi.*

§. 33.

Tandem pro loci, ubi valent veritates de iuribus et obligationibus, diversitate, iurisprudentia tot admittit partes, quot sunt respublicae in quibus valent leges positivae tales, ut veritates de iuribus et obligationibus in iis contentis in formam artis redactae sint, vel redigi possint. Ex hoc fundamento itaque iurisprudentia positiva, vel *Germa-*

norum, vel Gallorum, vel Danorum &c. iurisprudentia positiva est.

§. 34.

Licet fieri possit primam iurisprudentiae positivae divisionem (§. 30), cum hac tertia (§. 33) convenire, non semper tamen hae divisiones conveniunt. Est potius distinguendum inter tales republicas in quibus non nisi leges domesticae valent, et tales in quibus et peregrinae leges vi receptionis valent: ita ut, *in priori casu quidem hae divisiones convenient, non vero in posteriori.* Tum enim iurisprudentiae positivae partes, quae ex tertio dividendi fundamento oriuntur, non tantum continent veritates de iuribus et obligationibus quae ex unico fonte, sed quae ex variis fontibus oriuntur simul.

T I T. II.

DE IURISPRVDENTIA POSITIVA
GERMANORVM.

§. 35.

Quum ex tertio dividendi fundamento oriatur pars iurisprudentiae positivae quae iurisprudentia positiva Germanorum dicenda (§. 33), de ea, eiusque partibus, nunc speciatim agendum. Est vero *iurisprudentia positiva Germanorum* pars iurisprudentiae positivae, quae continet veritates de iuribus et obligationibus quae in Germania valent.

§. 36.

§. 36.

Differunt inter se iurisprudentia positiva germanica et iurisprudentia positiva Germanorum. In Germania enim valent variae leges peregrinae ex facta earum receptione. Ergo §. 34.

§. 37.

Iurisprudentia positiva Germanorum est vel *communis*, vel *provincialis*, vel *localis*: prout veritates de iuribus et obligationibus, vel iura et obligationes quae in regula in Germania ubique valent, vel quae non nisi in certa provincia valent, vel quae non nisi in certo loco valent, concernunt. At, quum provincialis et localis iurisprudentia, sub studii iuris patrii nomine, a quolibet, finitis studiis academicis, propria industria addiscenda, hic non nisi de partibus iurisprudentiae positivae Germanorum communis agendum.

Io. Sal. BRUNQVELL *Eroeffnete Gedanken von den deutschen Stadt- und Landrecht und dessen nothwendigen Excolirung.* Ienae 1710. 8vo.

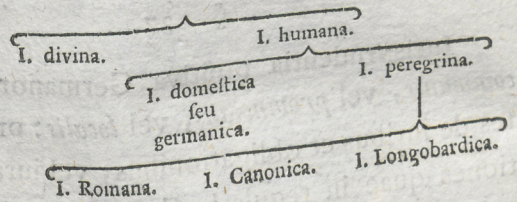
§. 38.

Possunt vero eius partes duplici modo constitui, vel pro diversitate fontium (§. 30), vel pro diversitate obiecti veritatum iuridicarum (§. 31). Vnde, quae in utroque casu prodeant eius partes, nunc definiendum.

§. 39.

Si itaque primum dividendi fundamentum adsumitur, iurisprudentiae positivae germanorum partes sunt, quas sequens schema sistit:

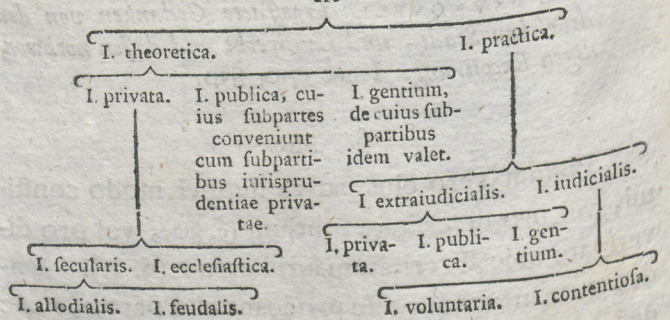
Iurisprudentia positiva Germanorum pro fontium diversitate est

§. 40.

Ast, si partes iurisprudentiae positivae Germanorum constituuntur secundum diversitatem obiecti veritatum iuridicarum, aliter sunt concipiendae, prout ex sequenti schemate patebit:

Iurisprudentia positiva Germanorum pro obiecti diversitate est

§. 41.

Varia ad illustrationem horum schematum facientia, hic quidem addi possent: at, quum ea partim methodum docendi iurisprudentiam concernant, partim potius ad praecognita singularum iurisprudentiae positivae partium referri debeant, hic subsisto.

SECTIO III.

DE METHODO DOCENDI ET DISCENDI IURISPRUDENTIAM POSITIVAM.

§. 42.

Sunt alia quae de methodo iurisprudentiae in genere notanda, alia quae in specie vel methodum docendi, vel methodum discendi eam concernunt. Sigillatim itaque de 1) *methodo iurisprudentiae positivae in genere*, et in specie tam de 2) *docendi*, quam de 3) *discendi* eam methodo agendum.

TIT. I.

DE METHODO IURISPRUDENTIAE POSITIVAE IN GENERE.

Scriptores de methodo iurisprudentiae quos colligit et vno volumine sub *Cynosurae iuris* titulo edidit NICOLAUS REVSNERVS Spirae 1588. 8vo, quorum indicem exhibet STRUVIUS in *bibliotheca iuris selecta* Cap. 8 §. II.

BVDERIANA collectio scriptorum de methodo studii iuridici sub titulo: *de ratione et methodo studiorum iuris illustrium et praestantissimorum Ictorum selecta opuscula*. Ienae 1724 8vo, quos itidem STRUVIUS l. c. recenset.

God. Guil. L. B. de LEIBNITZ *nova methodus discendae docendaeque iurisprudentiae* 1668. 12. et Halae 1748. 8vo cum praefatione CHRISTIANI WOLFFII. Conf. BVDERI *Sammlung ungedruckter Schriften* p. 718.

Vnvorgreifliche Gedanken von dem heutigen Zustand der burgerlichen und natürlichen Rechtsgelahrtheit in Deutschland deren nöthigen Verbesserung und dazu dienlichen Mitteln &c. me auctore. Halle 1749 8vo.

§. 43.

Methodus iurisprudentiae positivae, quae est determinatus veritates iuridicas tractandi modus, consideranda est duplici modo, vel *ratione coniunctionis et separationis veritatum iuridicarum diversi generis pro fontium earum diversitate*, vel *ratione veritates ipsas tractandi modi*.

§. 44.

In priori consideratione methodus iurisprudentiae est vel *pura*, vel *mixta* seu *methodus per differentias*; prout veritates iuridicae vel in genere pro fontium, ex quibus hauriuntur, diversitate, sigillatim pertractantur, vel ita, ut non nisi in singulis doctrinis iurium diversitas, pro fontium diversitate, attendatur. Vnde, *si prior methodus adhibenda*, iuris-

risprudentiae partes secundum diversitatem fontium veritatum iuridicarum constituendae sunt; ast posterior methodus locum habet, si in definiendis partibus iurisprudentiae positivae diversitatem obiecti sequimur.

§. 45.

Licet dentur incommoda quaedam quae premunt utramque hanc methodum, commoda methodi mixtae seu per differentias tamen uincunt incommoda eius, indeque partes iurisprudentiae positivae secundum obiecti diversitatem sunt constituendae, si ea in systema redigenda. De ipsis commodis et incommodis utriusque methodi, vide quae dixi in den unvorgreiflichen Gedanken &c. Sect. I Cap. 4 §. 50.

§. 46.

Ratione veritates iuridicas ipsas tractandi modi, methodus iurisprudentiae positivae totuplex est, quotuplex est methodus in genere (§. 119 seqq. Praec. erud. gener.), et methodum quae in genere optima est, et quoad iurisprudentiam positivam optimam esse, necesse est. Quum itaque methodus demonstrativa seu scientifica sit in genere optima methodus (§. 126 l. c.), nullaque disciplina eam respuat (§. 127 l. c.): ea est optima methodus iurisprudentiae positivae, indeque secundum eam iurisprudentia positiva doceri discique potest et debet.

Io. Vl. L. B. de CRAMER de optima iura docendi methodo. Marb. 1731 et Opusc. T. III. n. 9.

EIVSDEM *Vngrund der Beschwerden des Cantzlers von Ludewig über den methodum demonstrativam in iure.* Marb. et Opusc. Tom. III. num. II.

Gofr. Henr. ELENDE *Meditationes ad quaestionem: utrum methodus demonstrativa sive mathematica in iurisprudentia civili adhiberi possit.* Kil. 1739.

Kurzer Beweis das der Gebrauch der mathematischen Lehrart in der Rechtsgelahrtheit möglich sey. vid. Die Belustigungen des Witzes und Verstandes. Im Jenner 1743. p. 36 seqq.

Io. Christ. CLAPROHTS *Vertheidigung der mathematischen Lehrart in der Rechtsgelahrtheit.* vid. EIVS Sammlung iuristisch-philosophisch- und critischer Abhandlungen St. 2. n. I.

Chr. Frid. IAEGER *de genuina methodo iurisprudentiae civilis ex notione legum civilium demonstrata.* Helmst. 1748.

Von rechter Anwendung der demonstrativischen Lehrart in der burgerlichen Rechtsgelahrtheit, me auctore. Vid. die Hallische Anzeigen de a. 1746. n. 41. 42. 43. vt et die unvorgreifliche Gedanken &c. p. 27 seqq.

Ad. Fr. REINHARDT *Gedanken über den Gebrauch der sogenannten demonstrativischen Methode in der Rechtsgelahrtheit.* Vid. die hannoversche Anzeigen de a. 1754. n. 49 et 50.

Anmerkungen zu den Reinhardtschen Gedanken. Vid. l. c. n. 86.

§. 47.

Quum vero applicatio methodi demonstrativae, pro disciplinarum diversitate, diverso fieri debeat modo (§. 128 Praec. erud. gener.), hic quaedam spe-

specialia de ea, ratione 1) *definitionum iuridicarum*; 2) *propositionum iuridicarum*; 3) *observationum veritatibus iuridicis praemittendarum*; 4) *scholiorum et ordinis secundum quem veritates iuridicae se invicem subsequi debent*, addenda sunt.

§. 48.

Quoad definitiones iuridicas notandum, eas esse vel *legales*, vel *doctrinales*; prout vel in legibus obviae sunt, vel non. *Priores licet non temere reiciendae sint, iis tamen superstitiose inhaerendum non est; quum legis vim non habeant, et saepissime falsae sint.* Quod posteriores vero sciendum, *vulgares regulas logicas in definiendo observandas et hic locum habere, sicque praesertim menti legislatoris conformiter esse formandas, nec de logicis definitionibus, sed de regulis iuris, loqui IAVOLENUM l. 202 de R. I.* dum inquit: *omnis definitio in iure civili periculosa est.* Caeterum licet adsit in Pandeetis Tit. *de verborum significatione*, nec is a studioso iuris plane negligendus, sed legendus relegendusque sit, eo finitamen, ut exasciatae definitiones iuridicae ex eo desumi possint, non inservit.

Christ. WENDINI *de nobili veterum Ictorum in definitionibus ex arte conficiendis solertia*. Rost. 1588.

Frid. WILLENBERG *de periculosa definiendi ratione in iure civili*. Ged. 1710.

Io. HEVMANN *de definitione in iure periculosa*. Altd. 1745.

§. 49.

§. 49.

Ratione propositionum in docenda iurisprudentia positiva, multum interest *earum rite determinari et praesertim exceptiones evitari, per rite factam determinationem earum*; id quod iterum ex logica vulgari discendum, et hic tantum monendum, quoties adest diversorum iurium, quibus in germania utimur, differentia, praesertim eo despiciendum esse ut definiatur de quo iure loquamur.

Gust. Bernh. et Otto Dav. BECKMANN'S Pr. von dem Gebrauch und Misbrauch der Exceptiv-Sätze, so wohl überhaupt, als insbesondere in der Rechtsgelahrtheit. Halle 1749.

§. 50.

Dantur inter propositiones iuridicas quaedam quae *regulae iuris* seu *brocardica* appellantur, quarum multas Tit. Pandectarum *de regulis iuris* sistit, quaeque sunt propositiones generales usu receptae. Licet vero universalia principia magnum habeant usum, cavendum tamen maxime 1) *ne pro universalis regula, quae universalis non est, habeatur, quum saepissime fallant brocardia*; 2) *praesertim quoad regulas in dicto tit. ff. obvias sciendum est, eas esse regulas iuris antiqui, quae saepe sunt particulares, usum tantum in certis materiis praestantes, immo iure novo saepissime eas immutatas esse.*

C. P. C. WEITZEL *de crebro usu brocardicorum iuridicorum iurisprudentiae puriori adverso.* Franck. 1747.

§. 51.

§. 51.

Quoad demonstrationes propositionum iuridicarum, maxima opus est cautione ad praecavendum methodi demonstrativae abusum. Vnde hic praemonendum demonstrationes veritatum iuridicarum, prout in genere demonstrationes (§. 122 *Praec. erud. gener.*), vel *philosophicas*, vel *historicas* esse, et demonstrationes historicas veritatum iuridicarum fieri per legum positivarum verba. Datur vero praeterea demonstrationum veritatum iuridicarum species, quae *demonstratio per argumentum legis seu mixta demonstratio*, appellari potest, si per indubitata testimonia, sicque per legum positivarum verba, et simul per rationia concatenata, probatio fit, eaque est duplicis generis, vel *demonstratio per analogiam*, vel *demonstratio per argumentum legis in specie sic dicta*, prout demonstratio per legem positivam fit, vel mediante argumento a simili, vel non.

Dicatur de NICOLAI EVERHARDI *locis argumentorum legalibus*. Lovan. 1516. editis et saepius reculis.

§. 52.

Quod nunc attinet ipsas veritates iuridicarum demonstrationes, eae diverso modo formandae sunt, prout veritas demonstranda vel *legum dispositionem*, vel *earum valorem quem habent in foro*, seu *usum hodiernum*, concernit. In priori casu vel adest *lex in cuius expressis verbis propositio demonstranda contenta*, vel non; tumque vel plane de ea

C

silens

silent leges, vel adsunt leges ex quibus per ratiocinia deduci potest. Quomodo itaque pro hac casuum diversitate procedendum sit, ex regulis, quae sequuntur, quaeque ex §. 128 Praec. erud. gener. fluunt, patebit:

REG. I. *Si veritas iuridica demonstranda in expressis legum verbis contenta est, per ea, addita, si rationem necessariam habet, demonstratione philosophica, et, si opus est, interpretatione legis, demonstrari debet.*

REG. II. *Si veritas iuridica demonstranda de qua leges plane silent, ea demonstrata est, si per demonstrationem philosophicam evinci potest eam ex rei natura et essentia fluere.*

REG. III. *Si veritas iuridica demonstranda talis est, quae quidem in expressis legum verbis non contenta, nec tamen leges de ea plane silent, ea per demonstrationem mixtam est demonstranda, sicque pro casuum diversitate, vel per demonstrationem per analogiam, vel per demonstrationem per argumentum legis.*

REG. IV. *Si veritas iuridica demonstranda concernit valorem legum quem habent in foro, vel ex principiis de auctoritate diversarum legum in republica valentium, in iurisprudencia positiva generali tradendis, vel per testimonia DD, qui de praxi testari possunt, demonstranda est.*

§. 53.

Ex his regulis patet, quatenus, quoad legum allegationem in usum demonstrationum veritatum iuridicarum, verum sit: *erubescendum esse ICto sine lege loquenti*; cuius brocardici sedes est in *Nov. 18. c. 5* quodque etiam ita exprimi solet: *quod lex non cantat, nec nos cantare debemus: quod in lege non cavetur, in practica non habetur: Doctor absque legibus est tanquam comes sine comitatu*; vt taceam reliquos eius generis flosculos. *Si enim leges plane silent nec erubescendum est ICto sine lege loquenti: ast, si non silent omnino, sunt allegandae et per eas veritates iuridicae demonstrandae.* Vt itaque alia regula: *Legem quaerere, ubi adest ratio naturalis, est infirmitas intellectus, cum praecedenti regula ita concilianda, quod haec intelligenda de casu quo leges silent, et quo leges, vt fieri solet, quaeruntur ad corroborandum veritates vulgares, vel saltem tales veritates non iuridicas, de quibus nemo dubitat.*

Arn. Maur. HOLTERMANNI *sine lege monstruosus ICtus.* rec. Witt. 1745.

Iac. Frid. LUDOVIGI *de ICto sine lege loquente.* Halae 1700.

§. 54.

Quoad observationes veritatibus iuridicis praemittendas, notandum, sub earum nomine hic veni-

re pincipia historica, quae, quum iis veritates iuridicae innitantur, nec tamen aliunde praesupponi possunt, iis praemitti debent. *Per eas itaque tantum praecavetur, ne historicae veritates confundantur cum iuridicis.*

§. 55.

Sunt et veritates iuridicae per *scholia* adiecta illustrandae, nec non magis magisque corroborandae. Hinc ea quae ex *historia, philosophia et philologia* huic fini inserviunt per modum *scholiorum* adicienda sunt.

§. 56.

Tandem ratione ordinis veritatum iuridicarum hic notandum in omnibus partibus iurisprudentiae positivae ordinem, ex ordine naturali et ordine scholae mixtum (§. 18 Praec. erud. gener.) observandum esse, sicque nullo modo defendi posse vulgo sic dictam methodum Institutionum, Pandectarum et Decretalium, secundum quam ad seriem titulorum in Institutionibus et Pandectis doceri solet ius privatum, et ad seriem titulorum in Decretalibus ius canonicum. Ita enim tractari debet iurisprudentia ut intelligi possit, et simul memoriae consuletur, quorsum facit ordo mixtus. Et licet quidam de eo solliciti sint, ut connexionem titulorum Institutionum, Pandectarum et Decretalium ostendant: ii tamen, non tam verum ordinem,

dinem in titulorum serie obvium evincunt, quam potius rationes allegant, quibus moti compilatores hos potius, quam alios titulos, iuxta se invicem collocarunt.

Scripta anonymica sub titulis: *Meine Gedanken über die Ordnung der Pandecten.* Leipz. 1758. 8vo, et *Vertheidigung der Pandecten-Methode, in einem Sendschreiben an den Verfasser des Aufsatzes: Meine Gedanken über die Ordnung der Pandecten.* Ibid, eod.

T I T. II.

DE METHODO DOCENDI IVRIS
PRUDENTIAM POSITIVAM.

§. 57.

Quae de methodo docendi tam in genere §. 129-134 *Praec. erud. gener.*, quam de methodo docendi in specie per scripta §. 135-160 l. c., et viva voce §. 161-171 l. c. docuimus, et hic valent. Vnde non nisi specialia quaedam quoad iurisprudentiam positivam hic addenda sunt.

§. 58.

Quod itaque attinet methodum docendi per scripta iuridica, hic quoad scriptorum species §. 139 seqq. l. c. recensitas, notandum: 1) omnes has species quoad scripta iuridica solum habere, sicque scripta iuridica esse; a) *Fontes seu fontium collectiones*; b) *Com-*

mentarios; c) *Lexica*; d) *Syntagmata*; e) *Compendia*; f) *Scripta de singulis argumentis iuridicis*; g) *Scripta casuistica*. 2) *In iis conscribendis non nisi regulas generales ibi traditas esse observandas, nisi quod, ratione compendiorum, ipsa textuum probantium verba exprimi consultum sit.*

Iust. Henr. BOEHMER *succincta manu ductio ad methodum disputandi et conscribendi disputationes iuridicas*. Halae 1703 rec. 1730 8vo.

§. 59.

Quoad methodum docendi viva voce iurisprudentiam positivam, hic ratione generalium docentis officiorum monendum; 1) *ipsum textum v.g. Institutionum, Const. Crim. Carolinae loco compendii explicari ex variis rationibus disuadendum esse*; 2) *seriem titulorum Institutionum, Pandectarum et Decretalium viva voce docentem sequi, nullo modo defendi posse*; 3) *textuum ipsorum analysin in docenda iurisprudentia positiva non ita, ut fieri solet, et fere debet pro praesenti rerum statu, negligendam esse a docente*; 4) *non ius novum tantum, cum antiqui neglectu, explicandum esse.*

§. 60.

Specialia viva voce docentium iurisprudentiam positivam officia, pro collegiorum iuridicorum diversitate differunt, quae sunt, prout collegia in ge-

genere, vel collegia *theoretica*, vel *practica*. Theoretica collegia iuridica quod attinet, ea hodie in academiis esse solent collegia a) *Institutionum*; b) *Pandectarum*; c) *Iuris germanici*; d) *Iuris criminalis*; e) *Iuris canonici*; f) *Iuris feudalis*; g) *Iuris publici*. Practica collegia vero sunt a) *examinatoria*; b) *disputatoria*; c) *practica in specie sic dicta vulgo processualia*. Sed dantur hic, si in vlla re alia, varia pia desideria, de quibus coram.

Politische Vorschläge zur Verbesserung der iuristischen Vorlesungen auf hohen Schulen. Halle 1750. 8vo. me auctore.

T I T. III.

DE METHODO DISCENDI IURIS-
PRUDENTIAM POSITIVAM.

Io. Henr. ROTHERS *kurzer Entwurf von iuristischen collegiis und deren zweyjahrigen academischen Abhandlung* &c. Leipz. 1745. 4.

C. B. SCHARFS *vollständiger Unterricht für einen Rechtsbesessenen, wie derselbe auf Academien sein Studiren vernünftig und in einer gehörigen Ordnung zu bewerkstelligen hat.* Gött. 1752. 8vo.

Ant. Ludw. SEIPS *geprüfte Vorschläge wie ein angehender Rechtsgelehrter in Teutschland seine collegia nützlich einzurichten habe.* Gött. 1752. 8vo.

Ludw. Gottl. MOGENS *Anleitung zur Erlernung der Rechtsgelahrtheit.* Giessen 1752. 4.

§. 61.

Ardua res est ob insignem doctrinarum iuridicarum multitudinem et varietatem, nec non methodum docendi non satis bonam, in iurisprudentia positiva addiscenda magnos facere progressus. Hinc in studio iuris, ad studium iuris feliciter perficiendum, vulgo requirunt: *ferreum caput, plumbeos nates et auream crumenam*, seu, UT SEBASTIAN SCHEFFER *Epigramm. Lib. 2* reddidit:

*Qui cupit immensi perplexa volumina iuris
Discere, nec rabulae munus habere foro
Plumbeus hunc podex, argentea pera, metallo
Et caput e chalybis frigidiore decent.*

Nec mirum itaque est tot dari huius studii desertores, minimum in multos cadere proh dolor tritum illud:

*In Institutis comparo vos brutis
In digestis nihil potestis
In codice scitis modice
In dem Reichs Abscheid
Seyt ihr nicht kommen weit
Et tamen creamini Doctores
O! tempora O! mores.*

Quum vero ad vincendum herculeum hunc laborem multum conducatur methodum discendi bonam adhiberi, de ea hic adhuc agendum.

§. 62.

Et hic vero valent quae de methodo discendi in genere §. 172-179 *Praec. erud. gener.* et in specie de methodo discendi in academiis §. 180-197 *l. c.* de methodo discendi finitis studiis academicis vero §. 198-*fn. l. c.* docuimus. Sunt tamen et hic specialia quaedam addenda quoad iurisprudentiae studium.

§. 63.

Ratione methodi discendi et quae de ea in genere dicta sunt itaque, quoad bibliothecam iuridicam, quae secundum §. 178 *l. c.* prudenter comparanda et apte collocanda: 1) *scripta iuridica, ab iis, quae iuridica non sunt, separari debent, et quae sunt iuridica scripta in duas classes sunt redigenda, quarum altera scripta quae ad certam quandam partem iurisprudentiae positivae referri nequeunt, altera vero scripta quae ad certam quandam iurisprudentiae positivae partem referri possunt, sub se comprehendit.* 2) *Quae ad priorem classem pertinent, veluti Scripta quae introductionem in iurisprudentiam positivam concernunt; Opera et opuscula Ictorum; Lexicographi; Consilia et decisiones ex variis iurisprudentiae partibus, secundum has diversas scriptorum species in sub-classes redigenda sunt. Quae vero sunt posterioris generis, pro specierum supra §. 58 recensitarum diversitate separari debent.* Sic ordinata bibliotheca iuridi-

ca enim, non solum statim patet quis scripserit de hac vel illa materia; sed et, in qua materia bibliotheca sit bene instructa, in qua vero non, sic statim in oculos incurrit.

Geor. MACKENZIE Or. de *structura bibliothecae pure iuridicae*. Lond. 1689.

§. 64.

Ratione methodi discendi in academiis hic praefertim de 1) *studiis subsidiariis iurisprudentiae positivae*, ut et 2) *ordine et numero collegiorum iuridicorum* agendum. Quoad reliqua enim specialia hic notanda non obveniunt.

§. 65.

Studia subsidiaria iurisprudentiae positivae sunt partim *studia subsidiaria generalia* quoad totam eruditionem, partim *studia subsidiaria iurisprudentiae positivae specialia*. Priora, §. 185 Praec. erud. gener. recensita, sunt *Logica, Ontologia, Historia litteraria et Mathesis*, quatenus per eam intellectus cultura promoveri potest. Posteriora vero iterum vel *generalia*, vel *specialia* sunt: prout vel quoad omnes iurisprudentiae positivae partes tales sunt, vel quoad hanc seu illam eius partem in specie. De specialibus in praecognitis specialibus, de generalibus vero hic agendum.

Dica-

Dicatur de IO. HEVMANNI scripto quod sub titulo: *apparatus iurisprudentiae litterarius* Nor. 1752 8vo prodiit.

§. 66.

Licet vero in determinatione studiorum subsidiariorum iurisprudentiae positivae multi modum et finem nesciant: *sunt tamen, si quid video, vi principii generalis §. 184 Praec. erud. gener. non nisi*
 1) *historia in sensu stricto sumta*, de qua eiusque partibus §. 63 seqq. Praec. erud. gener. actum est;
 2) *iurisprudentia naturalis*, ita, vt influat in iurisprudentiam positivam, evoluta; 3) *philologia*, in significato quem §. 104 Praec. erud. gener. exhibuimus, in quo *grammaticam et artem criticam* sub se comprehendit, *studia subsidiaria generalia iuridica et quidem immediata*. Mediate enim omnia studia, quae sunt horum studiorum subsidiaria studia, huc referri possunt, v. g. *ars diplomatica, quae est historiae studium subsidiarium*.

Car. Christ. SCHRAMM *de usu et necessitate humaniorum in iurisprudentia*. Vit. 1727. 8vo.

Laur. Andr. HAMBERGERI *Comment. de utilitate ex humanioribus litteris in iurisprudentiae studio capienda*. Ienae 1714 et in EIVS *Opusculis*.

Ephraim GERHARD Pr. *de necessaria iurisprudentiae cum philosophia et humaniori litteratura coniunctione*. Altd. 1717.

Ernst Io. Frid. MANTZEL *de scientiis, quae iurisprudentiae studium potissimum adiuvant et exornant*. Rost. 1720 sub praef. CARMONII.

Io. Geor. PERTSCH *de scientiis a ICto inprimis germano addiscendis*. Helmst. 1745.

Io. Albr. BIRNBAVM *de insigni physices in iurisprudentia vtilitate*. Lipf. 1721.

Abr. KAESTNER *de ICto oeconomio*. Lipf. 1740.

IDEM Pr. *de ICto Musico*. Lipf. 1740.

Henr. Ernst. KAESTNER *de nexu iurisprudentiae et medicinae*. Rint. 1720.

Laur. HEISTER *de Medicinae vtilitate in iurisprudentia*. Helmst. 1730.

§. 67.

A studiis subsidiariis iurisprudentiae positivae, follicite distinguendae sunt scientiae quae ornant ICtum. Licet vero eum ornent omnes, praesertim tamen 1) *Notitia rerum publicarum* (§ 73 Praec. erud. gener.) 2) *Heraldica historica cum arte heraldica* §. 72. 106 l. c.) 3) *Politica* (§. 100 l. c.) et 4) *Oeconomia publica seu cameralis* (§. cit.) ei ornamento sunt.

§. 68.

Vt studia subsidiaria iurisprudentiae eam actu praestent vtilitatem, quam praestare possunt, in studio iurisprudentiae positivae, multum interest coniunctionem eorum cum studio iuridico fieri legitimo modo. Vnde de hac coniunctione hic quaedam addenda sunt.

§. 69.

§. 69.

Quod itaque attinet studia subsidiaria iurisprudentiae positivae, quae studia subsidiaria generalia quod totam eruditionem sunt, sicque Logicam, Ontologiam, Historiam litterariam et Mathesin, legitima eorum coniunctio cum studio iurisprudentiae positivae eo redit, vt 1) *logica utatur ICTus tam in theoria, quam praxi, eo fine, vt dislincte et solide proponat proponenda*; 2) *ad ontologica principia reducat toties veritates iuridicas, quoties per ea illustrari possunt*; 3) *historiae litterariae subsidiis adiutus, optima scripta, quoties alii consulendi sunt, in suos usus convertat*; tandem 4) *mathesis ei sit idea exemplaris methodi iurisprudentiae*. Hic est legitimus horum studiorum subsidiariorum vsus. De abusu coram.

Dicatur 1) de Io. Vlr. L. B. de CRAMER XIII Speciminibus: *de vsu philosophiae Wolffianae in iure*, nunc opusc. BIVS infertis.

2) De logicis iuridicis quae exstant et recenset LIPPENIVS in *bibliotheca iuridica* sub voce: *Logica*; vt et vero conceptu logicae iuridicae.

3) Dereliquis partibus metaphysices, praeter ontologiam, et SVRLANDII duobus speciminibus: *Psychologiae iuridicae*. Francf. 1755 et 1756.

4) De mathesi forensi et POLACII Introductione in eam, cuius novissima editio prodiit Lipsf. 1750.

Conferatur *Abhandlung von den rechten Gebrauch der Wolffischen Philosophie in der Theorie der positiven Rechts-*

Rechtsgelabritheit in Diurnis Hallenfibus a. 1750. num. 46. 47 me auctore.

Petr. WARTBERG *de utilitate matheſeos et philoſophiae in ſtudio iuris.* Hafn. 1736.

Io. Burc. WOLFF *de ICTo philoſopho.* Alt. 1728.

Gebh. Criſt. BASTINELLER *de praeflantia ſcientiarum mathematicarum in iure.* Witt. 1741.

§. 70.

Quoad ea ſtudia ſubſidiaria quae ſunt in ſpecie quoad iuriſprudentiam poſitivam talia et quidem generalia (§. 66), primum eorum, nimirum *hiſtoria in ſenſu ſtriſto ſumta, ita coniungenda cum ſtudio iuridico, ut per eam veritates iuridicae partim illuſtrandae, partim demonſtrandae, partim earum fontes detegendi.* Numquam tamen veritates hiſtoricae ſcripta iuridica ingredi debent aliter quam, aut illuſtrationis gratia per modum ſcholorum, aut probationis gratia per modum obſervationum (§. 54. 55)

Io. Gottl. OLEARI Pr. *de hiſtoriarum et antiquitatum ſcientia in iure ſummopere neceſſaria.* Regiom. 1721.

Petr. GEORGISCH *Abhandlung von der Nothwendigkeit der Hiſtorie in allen Theilen der Römisch-Teutiſchen Rechtsgelabritheit.* Halle 1736. 4.

§. 71.

Quis ſit legitimus iuriſprudentiae naturalis in iuriſprudentia poſitiva uſus per §. 20 P. I *System. iuriſpr. nat.* iam conſtat: nimirum *per eam ſupplenda et illuſtranda iuriſprudentia poſitiva, non vero emenden-*

*denda, ne incidat ICTus in naturalismum iuridicum, sit-
que hic semper ICTus memor, quod sit legum minister,
eiusque sit non de legibus, sed secundum leges, iudicare.*

Andr. Flor. RIVINVS de finibus iuris naturalis et ci-
vilis. Witt. 1740.

Io. Gottl. de HACKEMANN de iure naturae genuino
reliquorum iurium parente. Helmst. 1737.

§. 72.

Quod tandem attinet philologiae, sicque gram-
maticae et critices, legitimum usum in iurispruden-
tia positiva, praemittendum hic: 1) *quarum linguarum
notitia ICTus praesertim instructus esse debeat, in prae-
cognitis generalibus definiri non posse, sed pro diversi-
tate partium iurisprudentiae, diversas linguas ad studia
subsidiaria specialia iurisprudentiae positivae pertinere.*

2) *Ipsa critices iuridicae praecepta, convenire cum re-
gulis interpretationis grammaticae, in iurisprudentia
positiva generali explicandis. Legitimus grammatti-
ces et critices in iurisprudentia positiva usus vero
eo redit: ut per eas verus sensus litteralis fontium eruatur,
dum aut interpretantur obscura, aut emendantur
vitiosa, aut genuina a suppositiis atque adulterinis seiun-
guntur.*

I. C. CLODIVS de ICTo philologo sive de studio iuris et
linguarum iungendo. Vit. 1713.

Io. Gottl. HEINECCI Praef. de insigni artis criticae
in iurisprudentia utilitate. Halae 1723 quae BYN-
CHERSHOECKII Observ. iuris praemissa est.

§. 73.

§. 73.

Haec de subsidiis studii iuridici. Quoad ordinem et numerum collegiorum iuridicorum, pro diversitate temporis quod studio iuris academico impendendum, definiri debet, quot et qualia collegia iuridica successive audienda. Quum vero hoc tempus non amplius sit quinquennium, studio iuridico a IVSTINIANO praescriptum in constitutione: *omnem §. 2 seqq. de rat. et meth. iur. disc.*: sed pro hodierno rerum statu saepe biennium, plerumque triennium, raro quadriennium, et intra hoc tempus vna cum studio iuridico studia subsidiaria sint absolven- da; ad illud respiciendum, et quo ordine audien- da a studioso iuris collegia, vt intra illud principale studium cum studiis subsidiariis absolvi possit, defi- niendum. Solent hunc in finem, qui de methodo discendi iurisprudentiam scripsere, schemata desig- nare et definire quae collegia in quolibet semestri audienda: ast, quum pro diversitate status academie, capacitatis studiosi iuris, aliarumque circum- stantiarum demum hoc definiri possit, tale schema quod generale et immutabile exhiberi nequit. Hinc consultius esse duco in ipsis praelectionibus schema tale addi, quod pro praesenti statu academiae, in qua legum cultor studio iuridico operam dat, mi- nimum in regula locum habet.

Hent. Christ. L. B. de SENCKENBERG Pr. de ordine collegiorum iuris theoreticorum et practicum Goett. 1735.

Io. Abr. BIRNBAVM *an et in quantum iuris studium certo annorum numero circumscribi possit.* Lips.

Petr. MULLER *de quinquennio studii iuris.* Ienae 1689.

§. 74.

Quod tandem attinet methodum discendi iurisprudentiam positivam finitis studiis academicis, et hic omnia redeunt ad *lectionem, meditationem, praxeos cum theoria coniunctionem, conversationem cum eruditis, et iter litterarium* (§. 198 Praec. erud. gener.). De lectione, meditatione et conversatione non sunt, quae hic ratione studii iuridici addenda. Quoad praxeos cum theoria coniunctionem, et iter litterarium vero nonnulla singularia obveniunt. Praetereaque de studio iuris patrii finitis studiis academicis quaedam addenda.

§. 75.

Fit praxeos iuridicae cum theoria iuris coniunctio finitis studiis academicis; 1) *legendo acta iudicialia et scripta iuridica casuistica* (§. 58); 2) *quaerendo occasionem actuum iuridicorum, maxime solennium, expeditionem videndi*; 3) *institueno practica exercitia sub inspectione et directione practici celeberrimi*; 4) *colligendo acta, diplomata et id genus alia ex MSSis.*

God. MASCOV *Pr. de usu iuris cum scientia coniungendo.* Goett. 1735.

§. 76.

Quoad iter litterarium iuridicum, qui doctam peregrinationem instituit ut ulteriores in studio

D iuri-

iuridico faciat progressus, speciatim 1) in germania, et, si ad exteras oras excurrere vult, in Italia et Belgicis provinciis peregrinationem instituire debet; 2) ea loca praeter academias adire debet, in quibus prae aliis occasio adest id agendi, quod secundum §. praeced. agendum est, si praxis cum theoria iuris coniungenda.

IO. PAUL. HOENN *Iter iuridicum.* Witt. 1688. 12.

Abhandlung: von rechter Einrichtung einer gelehrten iuristif. ben Reise in den Hallischen Beyträgen. B. I St. 4. n. 3.

§. 77.

Studium iuris patrii, hoc est, iurisprudentiae provincialis et localis (§. 37) eius germaniae partis in qua quis fortunarum suarum sedem figere vult, partim circa 1) *nova studia subsidaria*, quae sunt a) *historia patria*, praesertim *historia iuris patrii*, et b) *historia litteraria* quoad *scriptores iuris patrii*, partim 2) circa ipsum ius patrium versatur. Ratione ipsius iuris patrii vero omnia eo redeunt, ut differentias iuris communis et iuris patrii sibi cognitae reddat, qui nunc iuris patrii studium cum iuris communis studio coniungit.

§. 78.

Qui sic magis magisque praeparatus ad res agendas, nunc vires suas explorare debet, cui potissimum vitae generi se aptum inueniat, et id agere debet ut cito negotiis admoveatur. Quodsi itaque aut negotiis iam admotus, aut saltem ad certum vi-

tae genus se destinavit, studia sua eo dirigere debet, ut ad res eius generis agendas aptus fiat, sicque vel docendo, vel causas in foro agendo, vel consulendo et respondendo de iure, vel iudicando, vel denique negotia in Cancellaria et Legationibus obeundo, muneris sui partes exacte implere possit.

§. 79.

Hac docendi discendique iurisprudentiam positivam methodo adhibita, cessabunt infinitae, de iurisprudentiae, non nisi ab utentium vitio vitiosae, naevis et defectibus, quaerelae; remotis hic solidioris iurisprudentiae impedimentis. Qui ita docent Antecessores, arduo suo muneri satisfaciunt: et cupida legum iuventus, quae hac in discendo incedit via, confidere potest spem impleri, cum qua eam IVSTINIANVS in Proem. l. §. 7 dimittit: *Summa itaque ope et alacri studio has leges nostras accipite et vosmetipsos sic eruditos ostendite, ut spes vos pulcherrima foveat, toto legitimo opere perfecto, posse etiam nostram Rempublicam in partibus eius vobis credendis gubernari.*

Georg. Henr. AYRERI Prol. de iurisprudentia non nisi ab utentium vitio vitiosa, ad temperandam Cel. Muratorii de naevis iurisprudentiae sententiam, ab Italis Ictis nonnullis illis vel plane negantibus, vel saltem extenuantibus, impugnatam. Vid. EIVS Opusc. Sylloge nova n. VIII.

Io. Salomo BRUNQVELL Prolusio: de praecipuis solidioris iurisprudentiae impedimentis. Ienae 1728.

Ernst. Ioach. de WESTPHALEN de origine et medela corruptae iurisprudentiae et iustitiae; accedit biblio-

52 PRAECOGNITA IURISPRUDENTIAE &c.

theca consiliorum ab a. 1555 usque ad a. 1726 de emendandis iustitiae et iurisprudentiae naevis. Rost. et Lips. 1727. 8vo.

IDEM *de patriae academiaram defectibus et praerogativis in iurisprudentia cum privata tum publica.* Halae 1732. 4.

Io. Wilh. de GOEBEL Or. *de causis corruptae iurisprudentiae eiusque fati.* Helmit. 1717.

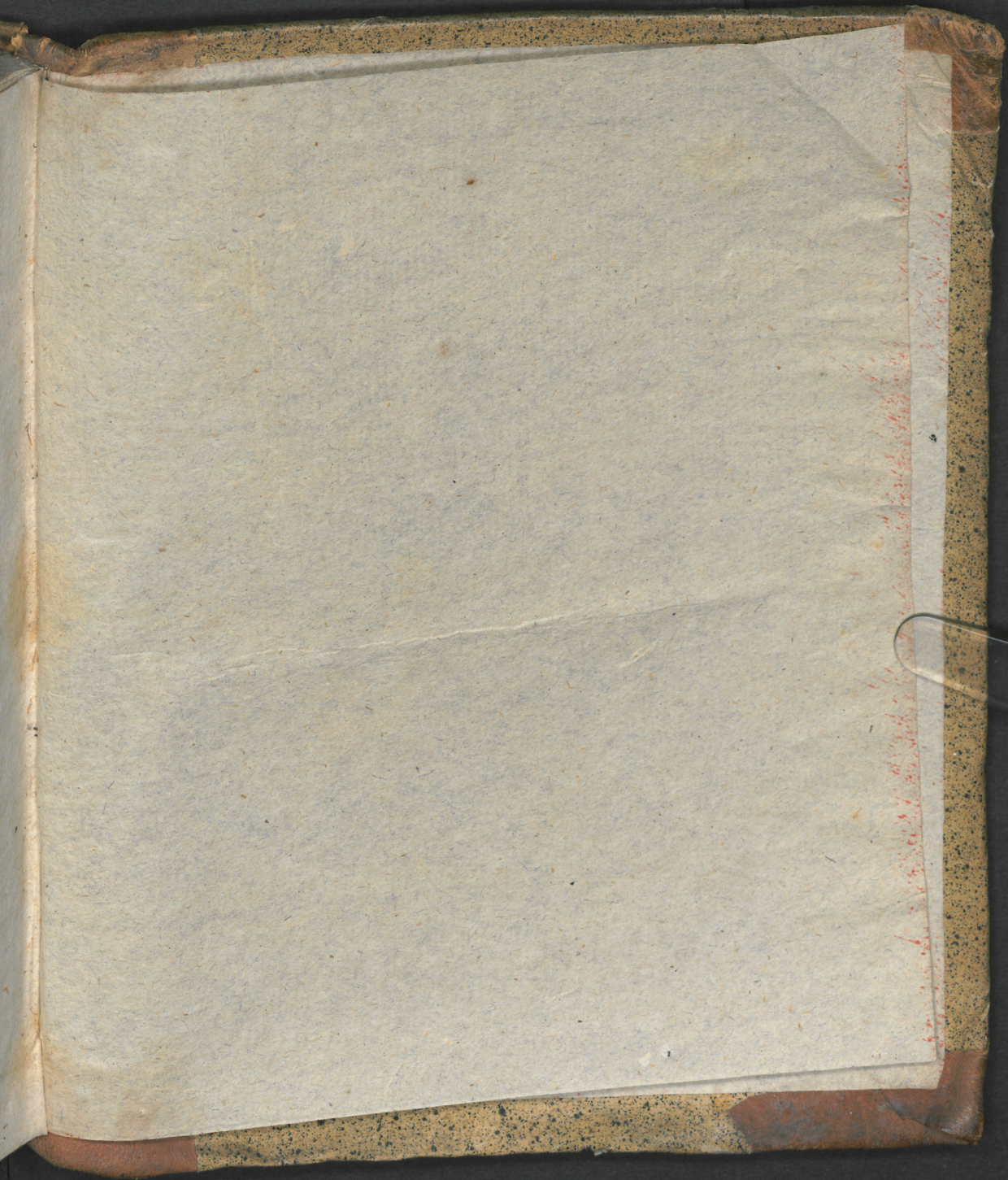
Io. Petr. de LVDEWIG Or. *de emendanda germaniae iurisprudentia.* Halae 1713. Extat in EIVS. Opusc. oratoriiis p. 81 leqq.

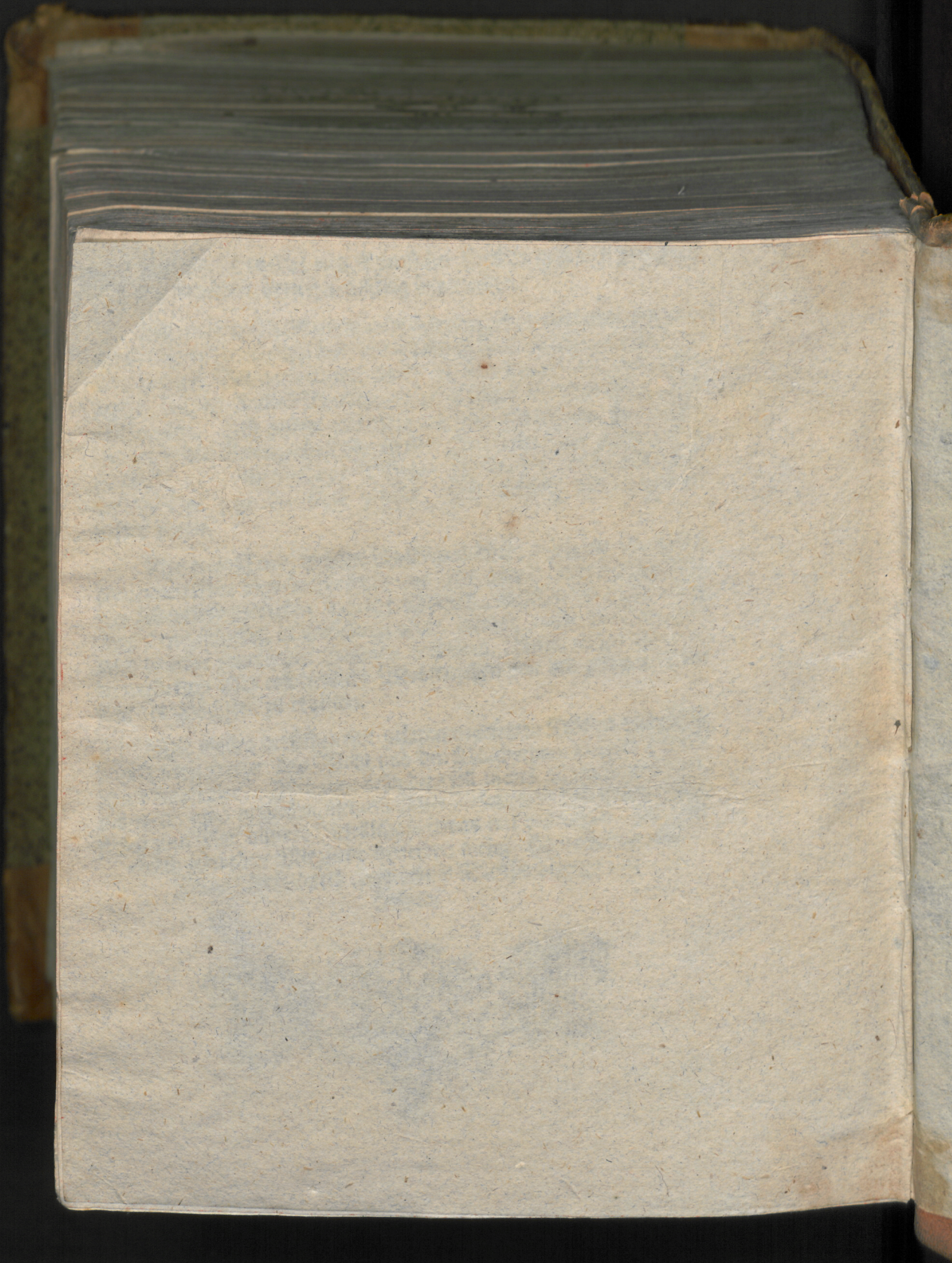
Chr. Godofr. HOFFMANNI Pr. *de origine et causis quarrelarum de corrupta iurisprudentia.* Lips. 1718. 4.

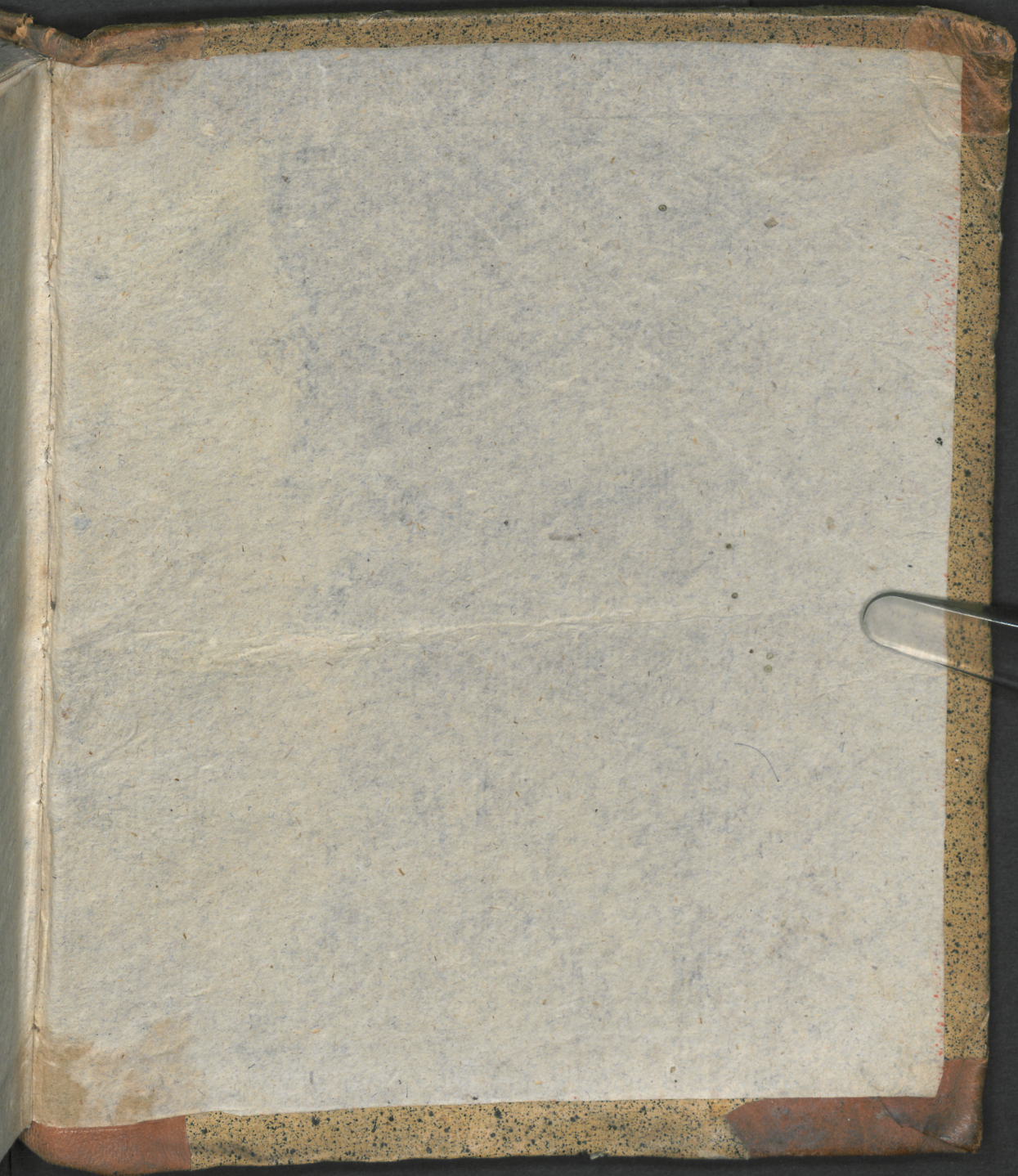
Ger. NOODT Or. *de causis corruptae iurisprudentiae.* Vlt. Trai. 1684. 8vo. et inter EIVS. Opera T. 1. p. 616.

Everh. OTTONIS Or. *de arduo antecessoris munere.* Trai. 1730 recusa Halae. 4.

avit, studia sua eo dirigere debet, ve
ad re... gendas aptus fiat, sicque vel do
cendo, ... agendo, vel consulendo et re
spondendo... dicando, vel denique negotia
in Cancellar... obeundo, muneris sui par
tes exacte imple

Hac docendi... isprudentiam po
sitivam methodo adhib... infinitae, de iu
risprudentiae, non nisi ab... vitiofae, nae
vis et defectibus, quaerela... solidioris
iurisprudentiae impediment... cent An
tecessores, arduo suo muneri fa... cupida
legum iuventus, quae hac in discen... non
fidere potest spem impleri, cum

STINIANVS in Proem. I.§.7 dimittit:
ope et alacri studio has leges nostras accipite
sic eruditos ostendite, ut spes vos pulcherr
toto legitimo opere perfetto, posse etiam nostran
publicam in partibus eius vobis credendis gubern

Georg. Henr. AYRERI Prol. de iurisprudentia non
abutentium vitio vitiosa, ad temperandam Cel. Mura
torii de naevis iurisprudentiae sententiam, ab Italis
ICTis nonnullis illos vel plane negantibus, vel saltem
extenuantibus, impugnatam. Vid. EIVS Opusc. Syll
ge nova n. VIII.

Io. Salomo BRUNQVELL Prolusio: de praecipuis so
lidioris iurisprudentiae impedimentis. Ienae 1728.

Ernst. Ioach. de WESTPHALEN de origine et medela
corruptae iurisprudentiae et iustitiae; accedit biblio
thece

